

11. Odpoveď ministra spravodlivosti Slovenskej republiky T. Boreca na interpeláciu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Ľ. Galku podanú 27. júla 2012 vo veci problematiky ukladania trestov za trestné činy

Minister spravodlivosti Slovenskej republiky

Tomáš Borec

Vážený pán
Mgr. Ľubomír Galko
poslanec NR SR
Kancelária NR SR
Nám. Alexandra Dubčeka č. 1
812 80 Bratislava

Vaše číslo/list zo dňa:
PREDS-464/2012

Naše číslo/záznam:
23470/2012/60

Vybavuje/klapka:

Bratislava
22. AUG. 2012

Vec: Interpelácia – zaslanie odpovede

Vážený pán poslanec,

na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky bola dňa 31.7.2012 prostredníctvom Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky predložená ministrovi spravodlivosti Vaša interpelácia, ktorá obsahovala na nasledovné otázky:

- od novembra 2011 policajti prichytia každý mesiac cca 200 vodičov s nad 1 promile alkoholu v krvi (trestný čin), nepodmienečne odsúdených bolo doteraz len niekoľko z nich. To isté platí o treste za týranie zvierat, keď z cca 60 odsúdených dostali nepodmienečné tresty len 2 osoby. Mienite s týmto stavom niečo robiť?
- prečo sa nespočítavajú tresty za viac trestných činov spáchaných súčasne, tak ako v USA?
- už dlhé roky sudcovia často ukladajú tresty pri dolnej hranici trestného rozpätia, kedy sa to konečne zmení?

Vážený pán poslanec, ďakujem za Vaše otázky, odpovedám na ne v poradí, v akom ste ich uviedli vo svojej interpelácii.

1. K prvej otázke by som chcel uviesť, že novelizovaný § 289 Trestného zákona „Ohrozenie pod vplyvom návykovej látky“ je účinný od novembra 2011. Za prvých päť mesiacov jeho účinnosti bolo odsúdených celkovo 1 189 osôb, pričom nepodmienečný trest odňatia slobody bol uložený celkovo v šesnástich prípadoch. Nemyslím si, že ide o nízke čísla a rozhodne nesúhlasím s tým, aby sme tieto tresty sprísňovali. Rovnako si nemyslím, že treba sprísňovať trestné sadzby v prípade týrania zvierat. Tam od roku 2005 evidujeme 64 odsúdených osôb,

Adresa:
Župné nám. 13, 81311
Bratislava

Telefón:
02/59353504

Fax:

Email:
minister@justice.sk

pričom nepodmienečne bolo odsúdených päť osôb. V určitých prípadoch, ak ide o kvalifikovaný trestný čin, teda o závažnejší spôsob spáchania trestného činu, možno za týranie zvierat uložiť trest odňatia slobody od jedného až do piatich rokov. Mimochodom, rovnaké rozpätie je v základnej sadzbe pri týraní blízkej osoby a zverenej osoby. Rozhodne nechcem podceňovať ani alkohol za volantom ani skutočne hrozné prípady týrania zvierat, no musíme zachovať určitú proporcionalitu trestných sadzieb v závislosti od vážnosti chráneného objektu. K podmieneným trestom chcem ešte uviesť, že na uložený trest nemožno nazerať len ako na nástroj štátnej represie. V zmysle § 34 ods. 1 Trestného zákona je totiž účelom trestu aj vytvorenie podmienok na prevýchovu páchatel'a tak, aby v budúcnosti viedol riadny život. Preto ukladanie podmienených trestov je namieste tam, kde vystupuje prevýchova páchatel'a touto formou trestu ako najefektívnejšia, ak sa to súčasne javí za dostatočné na ochranu spoločnosti pred páchatel'om.

2. V súlade s princípom teritoriality platí, že trestné činy spáchané na území Slovenska sa posudzujú podľa platného a účinného Trestného zákona. Slovenský Trestný zákon vychádza z kontinentálnej právnej tradície. Nemožno a priori vylúčiť inšpiráciu aj angloamerickým právnym systémom, no v tomto by som si dovoľil upozorniť na problémy, ktoré vznikajú v dôsledku necitlivého implementovania zámorských inštitútov do nášho právneho poriadku bez adekvátneho posúdenia širšieho kontextu. Obávam sa, že to, čo môže dobre fungovať v úplne inom právnom systéme, nemusí byť automaticky bez ďalšieho priamo aplikovateľné na kontinentálny právny systém. Dovoľil by som si v tomto tiež poukázať na živú akademickú debatu, ktorá sa vedie v Spojených štátoch amerických vo vzťahu k tamojšiemu extrémnemu nárastu počtu odsúdených. Zdá sa teda, že dvíhanie trestných sadzieb nemusí byť tým najlepším nástrojom na potieranie kriminality. Každopádne aj na Slovensku platia isté princípy, podľa ktorých sa zvyšuje trestná sadzba pri recidíve respektíve pri spáchaní viacerých trestných činov. Ide jednak o známu zásadu trikrát a dosť, ako aj o asperačnú zásadu. Vplyv týchto častí Trestného zákona na kriminalitu a na primeranosť uložených trestov bude ešte ministerstvo spravodlivosti podrobne posudzovať. Zároveň opäť zdôrazňujem, čo som už uviedol pri predchádzajúcich otázkach, že pri ukladaní trestu treba mať na pamäti primeranosť trestu závažnosti spáchanej trestnej činnosti a zároveň treba sledovať, aby bol výkonom trestu naplnený jeho účel uvedený v § 34 ods. 1 Tr. zák.

3. K tretej otázke by som uviedol, že nezávislí a nestranní sudcovia sa riadia zásadami ustanovenými v Trestnom zákone na výpočet trestu odňatia slobody, zvažujú všetky okolnosti konkrétnej trestnej veci a vyhodnocujú dôkazy na základe zásad trestného konania.

Ako to ustanovuje Trestný zákon v § 34 ods. 4, *„Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, priťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy.“* Trestný poriadok priamo v § 1 ustanovuje, že cieľom trestného konania je, aby boli *„páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní.“*

Bolo by krokom späť v intenciách ponímania demokratických trestných kódexov presne diktovať výšku trestnej sadzby. Uložený trest musí zodpovedať špecifickým okolnostiam konkrétneho prípadu a s ohľadom na všetky okolnosti prípadu musí byť primeraný a spravodlivý. Väčšie množstvo uložených trestov, ktoré sa môžu verejnosti javiť ako málo prísne neznamena, že tieto tresty boli uložené mimo rámca zákonných ustanovení. Ak by však sudca rozhodol v rozpore so zákonom, tak obžalovaný ako aj prokurátor majú možnosť odvolať sa, pričom prichádzajú do úvahy aj ďalšie opravné prostriedky.

Adresa:
Župné nám. 13, 81311
Bratislava

Telefón:
02/59353504

Fax:

Email:
minister@justice.sk

Nad rámec vašej otázky by som si dovoľil poznamenať, že pravidlá výpočtu trestov sa v minulosti spolu so samotnými trestnými sadzbami v zásade iba sprísňovali. V konkrétnych situáciách sme potom svedkami, keď sú sudcovia nútení ukladať neprimerane vysoké tresty aj za niektoré spoločensky relatívne menej závažné trestné činy. Dôsledkom toho sú aj preplnené väznice. Preto pri zmenách v trestnej politike skôr uvažujeme o uprednostňovaní alternatívnych trestov a ďalších odklonov tak, aby sme trest odňatia slobody chápali až ako posledné riešenie. Myslím, že toto by mohlo slúžiť aj ako odpoveď na iniciatívu politickej strany, ktorej ste členom, vo vzťahu k zmierňovaniu trestov za užívanie niektorých takzvaných mäkkých drog.

S pozdravom

V.z. Monika Jankovská
štatná tajomníčka
minister spravodlivosti
Slovenskej republiky

Adresa:

Župné nám. 13, 81311
Bratislava

Telefón:

02/59353504

Fax:

Email:

minister@justice.sk